

EMEK PLATFORMU

Kısa Tarihçe

Son yıllarda ülkemizde giderek sık aralıklarla yaşanan ekonomik krizler toplumun emekçi kesimleri üzerinde büyük tahribat yaratmıştır. Özellikle küresel mali sermayenin serbest dolaşımının yarattığı bu krizler peşpeşe gelişmekte olan ülke ekonomilerini güçsüzleştirmekte ve küreselleşme güçlerine olan bağımlılıklarını artırmaktadır. Küreselleşmenin önündeki engellerin kaldırılmasını ve küresel serbest piyasanın oluşturulmasını temel hedef olarak belirleyen IMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü ekonomik krize düşen ülkelere temel hedefleri doğrultusunda politikalar önermekte ve bu politikaların uygulanmasını sağlamaktadırlar.

Bu politikalar ulusal siyaset kurumlarının ya devre dışı bırakılması ya da bu kurumların küreselleşme hedefinin aracı olarak kullanılması sonucunu doğurmaktadır. Böylece toplumun geniş emekçi kesimlerinin çıkarlarına aykırı ekonomik ve sosyal politikalar ortaya çıkmaktadır. Bu politikaların temelde kamu hizmetlerini hedef aldığı iyice ortaya çıkmıştır. Başta eğitim, sağlık ve belediye hizmetleri olmak üzere tüm kamusal hizmetler kamu sorumluluğundan alınarak piyasa işleyişine terk edilmektedir.

Süreç, demokratik ve sendikal hakları kullanılamaz duruma getirmekte, işçi sınıfı en önemli araçlarından yoksun bırakılmakta, emekçiler korumasız ve vahşi bir piyasa işleyişi ile yüzyüze kalmaktadır.

Bu olgu emek örgütlerinin birlikte hareket etmesi ve dayanışma içinde olmasını da zorunlu kılmıştır. Ülkemize Emek Platformu'nun (EP) ortaya çıkışını da bu zorunluluk içinde değerlendirmek gerekmektedir.

EP'nin ortaya çıkışını hızlandıran temel gelişme 1997 yılında Uzak Asya, 1998 yılında ise Rusya'da yaşanan ekonomik çöküşler olmuştur. Yaşanan her iki kriz Türkiye ekonomisini de etkilemiş; işten çıkarmaların yoğunlaşması ve toplu iş sözleşmelerinde sıfır zam dayatmaları emek örgütlerini harekete geçirmiştir.

DİSK Yönetim Kurulu 1 Eylül 1998 günü bir açıklama yaparak metal ve tekstil sektöründe sürmekte olan grup toplu sözleşmelerinde emek örgütlerini

birlikte davranmaya çağırıştır. Emek örgütlerini birlikte davranmaya çağıran bu açıklamaya Türk-İş ve Hak-İş'ten yanıt gelmezken TTB ve TMMOB çağrıyla destek vermişlerdir. Bunun üzerine yapılan açıklamada "işçiler güçlü bir birlik oluşturamazlarsa konfederasyon ayrımı gözetmeksizin hepimizin kaybedeceğini birilerinin anlaması ve görmesi gerekmektedir" denilmektedir.

Kriz koşulları, ekonomik ve demokratik hakların budanmaya çalışılması sendikalarda örgütlü işçiler arasında birlikte tavır alınması yönünde bir etki yarattı. Özellikle işçi sınıfının birlik ve dayanışma içinde olması gerektiğini düşünen örgütlü işçiler ve sendika yöneticileri konfederasyonların ve emek örgütlerinin bir "Emek Cephesi" oluşturmaları istemini daha sıkça gündeme getirmeye başladı.

DİSK Yönetim Kurulu 16 Aralık 1998 günü Türk-İş ve Hak-İş yönetimlerine yazdığı bir mektupla "küresel kriz gerekçesiyle artan işten çıkarmalar ve toplu sözleşme görüşmelerinde sıfır zam dayatmalarına karşı ortak mücadele" için çağrı yaptı. Bu çağrı bir basın açıklamasıyla kamuoyuna duyuruldu.

DİSK'in ortak mücadele çağrısını DİSK Genel Başkanı'nın 25 Aralık 1998'de Türk-İş ve Hak-İş'i; 29 Aralık 1998'de ise KESK'i ziyareti izledi. Bu ziyaretlerde konfederasyonlara şu çağrı yapıldı: "Başta Türk-İş ve diğer konfederasyonlar olmak üzere bütün emekçi örgütlerine, krize karşı emekçilerin güç ve eylem birliği için biraraya gelme çağrısında bulunuyoruz ve diyoruz ki iş güvencesi, işsizlik sigortası ve diğer ortak taleplerimiz için yanyana gelelim ve birlikte yürüyelim."

Kamuoyunda "Emek Cephesi" olarak tanımlanan bu ortak mücadele arayışı çerçevesinde 7 Ocak 1999 günü DİSK; Hak-İş ve Türk-İş Genel Başkanları DİSK Genel Merkezinde biraraya gelerek ortak bir açıklama yaptılar. Bu kapsamdaki ikinci toplantı 27 Ocak 1999 günü Hak-İş Genel Merkezinde yapıldı. Toplantıya DİSK, Hak-İş ve Türk-İş Genel Başkanlarının yanı sıra KESK; Kamu-Sen ve Memur-Sen Genel Başkanları da katıldı. Toplantıda ortak sorunlar ve acil talepleri içeren bir bildiri hazırlanarak kamuoyuna açıklandı. Bildiride, "yaşanan küresel krizin ve tüm toplumsal olumsuzlukların aşılabılmesinin yolu, hayatın tüm alanlarında demokratikleşmeden ve örgütlenmenin önündeki engellerin ortadan kaldırılmasından geçmektedir" denildi.

"Emek Cephesi" bu açıklamanın ardından uzunca bir süre fikir düzeyinde kaldı. 1 Mayıs 1999 kutlamaları DİSK ve KESK'in girişimiyle kutlandı. Türk-İş ve Hak-İş 1 Mayıs'ı, alanda kutlanması halinde olay çıkabileceği endişeleriyle, salonlarda kutlama kararı aldılar.

"Emek Cephesi" fikrinin eyleme geçmesini tetikleyen gelişme, ÇSGB Yaşar Okuyan'ın sosyal güvenlik reformu yasa tasarısını açıklaması oldu. Bu gelişme üzerine DİSK, 29 Haziran'da yaptığı bir açıklamayla Konfederasyonun uyarı eylemlerine başlayacağını açıkladı. 1 Temmuz 1999'da toplanan Ekonomik ve Sosyal Konsey toplantısına bu tasarı damgasını vurdu. İşçi Konfederasyonları

Genel Başkanları bu tasarının hazırlama sürecine katılmadıklarını ifade ettiler. Bunun üzerine Başbakan ilgili kuruluşların görüşlerinin de alınması için "reform" tasarısının bekletileceğini ifade etti.

Bu arada DİSK, uyarı eylemlerini 1 Temmuz'da başlattı. DİSK, Hak-İş ve Türk-İş uzmanları 2-3 Temmuz'da ortak görüş oluşturmak üzere biraraya geldiler. Bu görüşler çerçevesinde ESK'nın işveren kesimiyle de görüşmeler yapıldı. Ancak uzlaşma sağlanamayınca işçi ve işveren temsilcileri görüşlerini 7 Temmuz'da ayrı ayrı Bakanlığa sundular.

DİSK uyarı eylemlerini 6,7,8 ve 9 Temmuz günlerinde devam ettirdi. DİSK'in uyarı eylemlerine KESK aktif destek verdi. Bu eylemler Türk-İş ve Hak-İş'e bağlı bazı sendikaların üyeleri işçilerin de yoğun katılımına sahne oldu. 10 Temmuz'da toplanan DİSK Başkanlar Kurulu, mücadelenin diğer emek örgütlerini de kapsayacak biçimde genişletilmesini, bu doğrultuda çağrı yapılmasını kararlaştırdı. Uyarı eylemleri çerçevesinde 13 Temmuz günü İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana başta olmak üzere tüm bölge merkezlerinde Temsilciler Meclisi toplantıları yapıldı.

13 Temmuz'da DİSK, KESK, TMMOB, TTB, Eczacılar Birliği, Veteriner Hekimleri Birliği, Diş Hekimleri Birliği ve TÜRMOB yöneticileri DİSK Genel Merkezinde biraraya geldiler. Yapılan açıklamada başta Türk-İş ve Hak-İş olmak üzere diğer demokratik kitle örgütlerine de ortak mücadele çağrısı yapıldı.

14 Temmuz'da, 27 Ocak 1999 Ortak Bildirgesi'ni imzalayan işçi ve memur konfederasyonları ile birlikte Türkiye İşçi Emeklileri Cemiyeti, Tüm İşçi Emeklileri Derneği, Tüm Bağ-Kur Emeklileri Derneği, TMMOB, Türk Diş Hekimleri Birliği, Türk Eczacılar Birliği, Türk Tabipler Birliği, Türk Veteriner Hekimler Birliği ve TÜRMOB'un da katılımıyla Emek Platformu kuruldu.

14 Temmuz 1999 Ortak Açıklaması Emek Platformu üyelerinin "insan onuruna yaraşır düzeyde ücret, sosyal güvenlik reform tasarısının geri çekilmesi, sosyal devletin korunması, uluslararası tahkim ve özelleştirmelerin engellenmesi için meşru ve demokratik mücadelede tam bir işbirliği, güçbirliği ve bütünlük içinde" hareket etme kararlılıklarını ifade etmekteydi. Bu taleplerin yerine getirilmemesi durumunda üç işçi konfederasyonunun Ekonomik ve Sosyal Konsey'den çekilecekleri; isteklerin kabul edilmesi için bir dizi eylem yapılacağı duyurulmuştur. Yapılacak eylemler için bir "merkez eylem komitesi" oluşturulmuş, her ilde birer eylem komitesi oluşturulması kararlaştırılmıştır. Ayrıca bu açıklamada (1) 15 Temmuz 1999 günü tüm illerde siyasi partilerin il örgütlerine ziyaretler yapılacağı, (2) 15, 17, ve 18 Temmuz 1999'da bölgesel mitingler düzenleneceği, (3) 19 Temmuz 1999'da hükümet ortağı üç siyasal parti genel merkezlerinin ziyaret edileceği ve (4) 24 Temmuz 1999 günü ülkenin tüm illerinden katılımı bir Ankara Mitingi düzenleneceği bildirilmiştir. Bu eylemlere karşın

sorunların çözülmemesi durumunda, "tüm çalışanlar üretimden gelen güçlerini kullanacaklar"dır.

24 Temmuz 1999 günü Ankara Mitingi gerçekleştirilmiş, işçi sınıfı önderliğinde birleşen emek örgütlerinin temsilcileri, Ankara Kızılay Meydanı'nda "işçilere, kamu çalışanlarına, meslek örgütlerinin üyelerine, emekli, işsiz, esnaf - sanatkar, köylülere ve halkımıza" seslenmişler ve hükümeti ulusötesi ve yerli sermayenin değil halkın sesine kulak vermeye çağırmışlardır.

Bu girişimlere karşın hükümetten yapıcı bir yaklaşım görülmemesi, üretimden gelen gücün kullanılması - iş bırakma eyleminin gerçekleştirilmesini gündeme getirmiştir. 28 Temmuz 1999 günü yapılan toplantıda eylemin ertelenmesi, ancak hazırlıklarını tamamlamış olan kuruluşların eylemi gerçekleştirmesi kararı alındı. 30 Temmuz günü Türk-İş Genel Başkanı, Tasarıyla ilgili olarak bazı konularda Hükümet ile anlaştıklarını duyurdu. Türk-İş Başkanlar Kurulu ve EP Başkanlar Kurulu kararlarına rağmen Türk-İş Başkanı'nın Hükümetle anlaşma yaptığını açıklaması tepkilere neden oldu. TÜRK-İŞ eyleme geçmekten kaçınmış, bu tavır Platform üyeleri arasında önemli bir sorun olmuştur. Buna karşın 3 Ağustos 1999 günü yapılan genel başkanlar toplantısında "sürekli eylem" kararı alınmıştır. Bu toplantıya Türk-İş Genel Sekreteri Şemsi Denizler katılmıştır. Denizler, Türk-İş olarak Hükümet ile bir anlaşmalarının olmadığını Başkanlar Kurulu'nda aldıkları kararlardan taviz vermeyeceklerini açıklamıştır.

4 Ağustos 1999'da TBMM Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısı'nı gündeme almaktan vazgeçerek geri adım atmış ve iş bırakma eylemi bu gelişme karşısında ertelenmiş; kent merkezlerinde oturma eylemi yapılmıştır.

6 Ağustos 1999'da TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizler'in öldürülmesi, Emek Platformu'nu bu kez Zonguldak'ta bir araya getirmiştir.

10 Ağustos günü TBMM uluslararası tahkim için anayasa düzenlemesini görüşmeye başlamış, Emek Platformu buna karşı bir panel düzenleyerek; Danıştay önünde bir eylem yaparak; ve acil eylem planı görüşmelerine başlayarak tepki vermiştir.

12 Ağustos'ta Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısı'nın TBMM'de tekrar görüşmeye alınması üzerine 13 Ağustos'ta üretimden gelen gücü kullanma eylemi iş bırakma, viziteye çıkma, iş yavaşlatma, meydan gösterileri biçiminde gerçekleştirilmiştir.

Sürekli eylem yönünde çalışmalar sürdürülürken yaşanan 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi karşısında Emek Platformu deprem bölgesinin yaralarını sarmaya yönelirken, Hükümet Sosyal Güvenlik Reformu çalışmalarını sürdürmüş ve yasayı 25 Ağustos 1999'da Cumhurbaşkanı'nın onayına sunmuştur. Yasa 8 Eylül'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Ancak yasaya karşı

Anayasa Mahkemesi'nde dava açılmış ve başlıca hükümlerin iptali de sağlanmıştır.

Emek Platformu, bu sıcak dönemin ardından herhangi bir hareketlilik göstermemiş, ilk hareket 19 Ocak 2000 tarihli uluslararası tahkim ile ilgili tavrı açıklayan bir bildiri yayımlamak olmuştur.

4 Şubat 2000 Emek Platformu Başkanlar Kurulu toplantısında, merkezdeki örgütlenmenin yerel düzeyde de gerçekleştirilmesi amacıyla bölge toplantıları yapılmasına karar verilmiştir. 25 Mart 2000 Başkanlar Kurulu toplantısında, ilk bölgesel toplantının 31 Mart günü İzmir'de yapılması kararlaştırılmıştır. Bu ilk toplantıyı 16 Nisan Adana, 29 Nisan Bursa, 13 Mayıs Trabzon, 14 Mayıs Erzurum bölge toplantıları izlemiştir.

2000 yılından günümüze, kimi anlaşmazlıklara karşın birliktelik korunmuş; eylemde yeterlilik bakımından doyurucu bir düzey yakalanamamış olsa da Platform'un sürekliliği sağlanmıştır. 2001 Şubat krizi Emek Platformu'nun tekrar harekete geçmesine neden olmuştur. Krizin patlak vermesiyle EP Dönem Sözcüsü TMMOB'un girişimleriyle 24-25 Mart 2001'de Ankara'da "Emek Politikaları Sempozyumu" düzenlenmiş; bu sempozyum bildirilerinden yola çıkılarak bir alternatif program hazırlanmıştır.

Emek Platformu Programı olarak adlandırılan bu metin, 31 Mart 2001 tarihinde kitlesel basın açıklamaları ile kamuoyuna duyurulmuştur. Böylece Emek Platformu taleplerini uzun erimli bir program ile ortaya koyarak kendi kalıcılığı için de temel gerekliliklerden birini yerine getirmiştir.

Emek Platformu, çeşitli sorun ve zorluklara karşın, Türkiye işçi sınıfının ve emekçi kesimlerin geleceğini koruyabilmek ve geliştirebilmek için sahip olunan güçlü dayanak noktalarından biridir. Bu dayanağın sağlamlaştırılması, tüm demokratik toplumsal güçlerin başlıca görevlerinden biri sayılmalıdır.